

Tjänsteutlåtande

Samhällsbyggnadsförvaltningen

Datum 2019-08-21

Dnr KS 2018/0194

Till Kommunstyrelsen

Kemikalieplan för Österåkers kommun

Sammanfattning

Kemikalieplan för Österåkers kommun har arbetats fram i en kontext som baseras på lagar och krav respektive globala, nationella och lokala målsättningar. Kommunens förekommande kemikalieaspekter har inventerats och prioriterats utifrån kriterier som baseras på ovanstående kontext. Genomgången har resulterat i fem åtgärdsområden med tydliga målsättningar och åtgärdsförslag som är prioriterade för att de kommunala verksamheterna ska fasa ut och minska användningen av farliga kemikalier.

Beslutsförslag

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår Kommunstyrelsen föreslå Kommunfullmäktige besluta

Kemikalieplan för Österåkers kommun antas i enlighet med tjänsteutlåtande, 2019-08-21, bilaga 1.

Bakgrund

Det nationella miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö innebär bland annat att förekomst av naturfrämmande ämnen inte ska hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden. Österåkers miljömål 2016-2019 innehåller lokala mål inom målområdet Skadliga ämnen och rena kretslopp. Fullmäktige gav hösten 2017 i uppdrag till Kommunstyrelsen (KF § 8:4) att ta fram en kemikalieplan som ett steg i att ytterligare konkretisera arbetet mot det nationella miljö kvalitetsmålet. Förslaget till kemikalieplan föreslår fortsatt arbete inom fem åtgärdsområden, med en tydlig målsättning per område:

Ansvarsfull kemikaliehantering: Verksamheterna inom Österåkers kommun har god kunskap om de kemikalier som hanteras i verksamheten och fasar successivt ut oönskade ämnen.

Giftfri förskola och skola: Risker som barn och ungdomar utsätts för på grund av skadliga ämnen minskar¹.

Bygg- och anläggning: Material, varor och kemiska produkter i byggnader och anläggningar ska inte innehålla ämnen som har egenskaper som är farliga för miljö och hälsa.

¹ Befintligt lokalt miljömål

Tjänsteutlåtande

Upphandling: Vid upphandling bidrar vi till att efterfrågan på sunda varor och produkter ökar och minskar mängden farliga ämnen som förekommer i kommunens verksamheter.

Högfluorerade ämnen: Mängden PFAS i kommunens vattenförekomster ska inte öka.

Förvaltningens slutsatser

Kemikalieplanen förväntas bidra till att de kommunala verksamheterna fasar ut och minskar användningen av farliga kemikalier. Den kan användas som stöd för personal som beställer, upphandlar eller använder varor och tjänster samt genererar eller hanterar avfall. I förlängningen bidrar detta till förbättrad måluppfyllelse av både Österåkers lokala miljömål och det nationella miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö.

Arbetet med kemikalieplanen har identifierat viktiga förbättringsområden som behöver prioriteras. Utöver några i projektplanen förväntade åtgärdsområden (Upphandling, Bygg- och anläggning samt Giftfri förskola och skola) finns ytterligare två viktiga områden prioriterade. Åtgärdsområdet Ansvarsfull kemikaliehantering förelås till följd av inom projektet identifierad förbättringspotential när det kommer till arbetsgivarens ansvar för att förekommande kemikalier dokumenteras och hanteras rätt i verksamheterna enligt gällande arbetsmiljölagstiftning. Åtgärdsområdet Högfluorerade ämnen är högaktuellt då förekomst av PFAS konstateras i kommunens vattenförekomster samtidigt som pågående forskning identifierar allt fler konsekvenser av ämnens hormonstörande egenskaper.

Genomförande och uppföljning av åtgärder kräver personella resurser, i första hand i form av en samordnande resurs med grundläggande kompetens inom kemikalieområdet (en kemikaliesamordnare). Kemikalieplanen föreslår även ett IT-stöd för att kunna upprätta en kommungemensam digital kemikalieförteckning. Ett sådant stöd underlättar dokumentation av förekommande kemikalier och deras risker och den genomförda omvärldsbevakningen har påvisat att det varit ett viktigt steg för andra kommuner i deras kemikaliearbete. Det finns också ett generellt behov av att förbättra rutiner för, och resurser för, uppföljning av upphandlade varor och tjänster uppfyller de kriterier som avtalats med leverantörerna, något som även är viktigt för ställda kemikaliekrav.

Bilagor

1. Kemikalieplan för Österåkers kommun, 2019-08-21

Kent Gullberg
Samhällsbyggnadschef

Krister Sernbo
Strategisk planeringschef